

N:o 29.

Ank. till Riksd. kansli den 5 april 1889, kl. 2 e. m.

Andra Kammarens fjerde tillfälliga utskotts utlåtande n:o 10 i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan om sammanförande uti en författning af gällande bestämmelser i fråga om rust- och rotehållares skyldighet att anskaffa manskap och hästar samt verkställa transporter.

Uti en till utskottet hänvisad motion n:o 174 har herr *Anders Persson i Mörarp* framhållit, huru svårt och för den i författningskunskap ej hemmastadde nära nog omöjligt det vore att erhålla kännedom om de föreskrifter, som gälla för rust- och rotehållare med afseende å deras skyldigheter att för indelta arméns vidmagthållande anskaffa och till approbation uppvisa manskap och hästar samt förvara och transportera effekter af hvarjehanda slag. De i berörda afseenden gällande bestämmelser vore oftast grundade å särskilda under tidernas lopp utfärdade kongl. bref och generalorder och ej sällan i följd af besvär från allmogen i den ena eller andra orten olika för olika regementen, så att någon enhet eller konsekvens i stadgandena näppeligen kunde sägas vara rådande. Motionären trodde sig kunna utan fara för öfverdrift våga påstå, att af det ingalunda obetydliga antal personer, som hade att åtlyda dessa föreskrifter, endast ett fåtal, ja knappast en bland hundra, egde full kännedom om dem; och om det i allmänhet vore af vigt, att

hvar och en, som hade att lyda lagarne, också lärde att känna dem, gälde detta särskildt förevarande bestämmelser, enär man icke sällan hos dem, som hade att tillämpa bestämmelserna, funne ett begär att öfverskrida sin befogenhet, vare sig detta härrörde af okunnighet om gällande föreskrifter eller af öfverdrifvet tjenstenit, i hvilka fall man för undvikande af ett blott allt för ofta upprepadt, ganska långt gående godtycke och trakasseri oftast funne sig nödgad blindt efterkomma vederbörandes fordringar, äfven om man derigenom finge vidkännas större ekonomiska uppoffringar, än måhända rätt och skäligt vore. Der föreskrifter uti ett och samma ämne tid efter annan blifvit meddelade, vore det nödigt att sammanföra dem till ett ställe, om man ville hafva dem lätt tillgängliga för dem, som skola efterlefva föreskrifterna. Så hade ock Riksdagen förfarit, då den år 1881 begärde att få uti en författning sammanförda alla de stadganden, som då gälde angående folkskolan. Motionären anser sålunda skäl icke saknas för sin hemställan »att Andra Kammaren måtte för sin del besluta, att Riksdagen må i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes gå i författning derom, att alla nödiga bestämmelser i fråga om skyldigheten för rust- och rotehållare så väl att anskaffa manskap och hästar som dessas uppvisning vid approbationsmöten, till indelta arméns vidmagthållande, som dem åliggande transportskyldigheter äfvensom ansvaret för underlåtenhet häraf måtte sammanföras uti ett författningsstadgande.»

Utan tvifvel är en af anledningarne till det nog allmänt rådande missnöjet med indelningsverket att söka deri, att rust- och rotehållarne i de flesta fall sakna fullständig kännedom om vidden och beskaffenheten af sina förpligtelser gent emot kronan. Knektekontrakten lemna härom inga detaljerade föreskrifter, utan äro dessa till finnandes uti en mångfald särskilda under tidernas lopp utfärdade förordningar och påbud, hvilka för den stora allmänheten äro svårtillgängliga, och det må ej förefalla underligt, om en rust- eller rotehållare understundom är benägen att spåra godtycke, der i sjelfva verket endast tillämpning sker af en i laga ordning meddelad bestämmelse, om hvars tillvaro han saknar kännedom. Exempel torde väl icke saknas på verkliga öfvergrepp från vederbörande myndigheters sida, om de än i de flesta fall torde få antagas hafva varit oafsigtliga. Att nemligen myndigheterna sjelfva icke alltid haft så lätt att reda sig i den massa författningar, som förefinnes, torde få anses framgå af den »Samling af gällande författningar rörande armén, dess styrelse och förvaltning», som på nådig befallning och efter förutgången granskning i kongl. krigskollegium

började utgifvas på 1840-talet, men som ännu väntar på sin afslutning. Om mångfalden af härutinnan gällande författningar kan man jemväl göra sig en föreställning vid genomseende af det utaf den s. k. författningskommissionen utgifna »Sammandrag af gällande författningar angående finansverket». Båda dessa författningssamlingar äro dock svårtillgängliga och lämpa sig icke för den stora allmänheten, oafsedt att många deri förekommande bestämmelser nu mera blifvit upphäfda eller ersatta af nya.

Bland hithörande författningar torde för rust- och rothållarne vara af största intresse de, som gälla rekrytering och remontering, d. v. s. manskaps och hästars antagande och uppvisande till approbation. Hufvudbestämmelserna härom innefattas väl i kongl. kungörelsen angående generalmönstringarne vid arméns regementen och corpser den 1 april 1887, som i 8 och 13 §§ upptager de fordringar, hvilka ställas på antagliga rekryter och remonter, men då antagningen faktiskt eger rum vid särskilda rekryterings- och remonteringsförrättningar, hvilka på det närmaste beröra rust- och rothållarnes rätt, är det ock för dem af högsta vikt, att om de för dessa förrättningar gällande, på skilda tider meddelade och för olika regementen olika bestämmelser erhålla nödig kännedom, helst det torde vara dessa förrättningar, särskildt remonteringarne, hvilka förnämligast gifvit anledning att befara eller misstänka godtycke från de militära myndigheternas sida. Äfvenledes vore det af intresse att få sammanställda alla ännu gällande bestämmelser angående rust- och rothållarnes skyldigheter att verkställa på indelningsverket grundade militära transporter.

För att nu bereda rust- och rothållarne tillbörlig kännedom om de i förevarande båda hänseenden gällande föreskrifter, vore det önskligt, att en sammanfattning deraf egde rum och utgäfves från trycket samt för billigt pris tillhandahölles allmänheten. Med de krafter, som stå Kongl. Maj:t till buds, torde sammanfattningen ej vara med allt för stora svårigheter eller besvär förenad. Angående lämpligaste sättet härvid torde meningarne kunna vara delade. Motionären har tänkt sig sammanfattningen böra ske i form af en utaf Kongl. Maj:t utfärdad författning, men det torde kunna ifrågasättas, huru vida icke lämpligare vore att endast utarbета ett sammandrag, innefattande dels de allmänna bestämmelser, som gälla hela indelta armén, och dels de specialbestämmelser, som gälla för särskilda regementen och corpser.

På grund af hvad sålunda anfördt blifvit, tillåter sig utskottet hemställa:

att Andra Kammaren ville för sin del besluta, att Riksdagen må i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t föranstalta, att samtliga nu gällande, nödiga befunna föreskrifter angående rust- och rotehållarnes vid indelta armén skyldigheter att anskaffa och till approbation uppvisa manskap och hästar och verkställa militärtransporter varda på lämpligt sätt sammanförda och af trycket utgifna för att allmänheten till billigt pris tillhandahållas.

Stockholm den 5 april 1889.

På utskottets vägnar:

Ludv. Essén.